

Kineziološka edukacija i religioznost

Maslač, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:221885>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-20**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKIFAKULTET
RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

s. M. Monika Maslač

ZAVRŠNI RAD

KINEZIOLOŠKA EDUKACIJA I
RELIGIOZNOST

Petrinja, srpanj 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
RANI PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE
Petrinja

ZAVRŠNIRAD

Ime i prezime pristupnika: s. M. Monika Maslač

TEMA ZAVRŠNOG RADA: KINEZIOLOŠKA EDUKACIJA I
RELIGIOZNOST

MENTOR: prof. dr. sc. Ivan Prskalo

Petrinja, srpanj 2018

Sadržaj

SAŽETAK:	3
SUMMARY:.....	4
1. UVOD	5
2. KINEZIOLOGIJA KAO ODGOJNA ZNANOST	7
2.1. Pojam kineziologije.....	7
2.2. Kineziologija i obrazovanje	8
2.3. Odgojni ciljevi u kineziologiji	10
3. RELIGIOZNO ISKUSTVO U KINEZIOLOŠKOJ EDUKACIJI.....	13
3.1. Pojam religioznosti.....	13
3.2. Izgrađivanje identiteta kroz religioznost i kineziologiju.....	14
3.2.1. Religioznost kao orijentacija odgoja	15
3.2.2. Odgojitelj kao religiozni pedagog	17
4. Religiozne vrijednosti u kineziološkim aktivnostima.....	20
4.1. Religioznost kao temeljna vrijednost kineziologije	20
4.2. Odgojno- obrazovne zadaće kineziologije i religioznost	22
4. ZAKLJUČAK	24
LITERATURA:	26
ŽIVOTOPIS	29
IZJAVA O AUTORSTVU RADA I JAVNOJ OBJAVIRADA	30

SAŽETAK:

Ovaj završni rad govori o povezanosti kineziološke edukacije i religioznosti. Kroz iznošenje činjenica o kineziologiji kao znanosti koja proučava utjecaj procesa vježbanja na čovjeka u najširem smislu riječi i religioznosti kao jednoj od temeljnih ljudskih kreposti rad iznosi njihovu strukturu povezanosti. Povijest kineziologije i religioznosti je temelj od kojega se u radu kreće. Kao dio literature koristi se Sveto pismo koje objašnjava povezanost kineziologije i religioznosti.

Unutar rada stavljeno je težište na kineziologiju kao društvenu znanost te njezine odgojne ciljeve. Također se postavlja pitanje izgrađivanja identiteta te određenih moralnih i kršćanskih vrednota kroz religioznost prisutnoj u kineziologiji.

Ključne riječi: *kineziologija, obrazovanje, religioznost, odgoj, kineziološka edukacija*

SUMMARY:

The theme of this thesis is the connection between kinesiological education and religiousness. By stating the facts about kinesiology as a science which explores the influences of exercising on a person in the broadest sense of the word and religiousness as one of the basic human virtues, the thesis lays out the structure of their connection. The foundation the thesis starts with is the history of kinesiology and religiousness. Amongst other references is the Holy Scripture which explains how kinesiology and religiousness are linked.

The focus in this thesis is put on kinesiology as an educational science and its pedagogical goals. Also arise the questions of identity formation, as well as the formation of given moral and Christian values through religiousness present in kinesiology.

Keywords: *kinesiology, education, religiousness, upbringing, kinesiological education*

1. UVOD

Promatrajući čovjekov život koji je prožet kretanjem te izvođenjem pokreta ne može se izostaviti duh. Stara poslovice kaže „U zdravom tijelu, zdrav duh.“, što znači da jedno bez drugog ne može. Čovjek kao tjelesno biće u sebi nosi duh koji ga pokreće, bez kojega njegova bivstvovanja ne bi bilo. Ovaj završni rad prati strukturu tri poglavlja sa svojim podnaslovima. U prvom poglavlju u kojem se govori o kineziologiji kao znanosti koja proučava utjecaj procesa vježbanja na čovjeka u najširem smislu riječi (Prskalo i Sporiš, 2016) vrlo sažeto se iznose povijesne činjenice kineziologije, odnos kineziologije i obrazovanja te odgojni ciljevi kineziologije. Drugo poglavlje nosi drugu dimenziju rada, a to je religioznost koja je prisutna u kineziologiji što potvrđuje mnoga literatura, a među njima je i Sveto pismo. Povezanost kineziologije i religioznosti iznosi se kroz teme izgrađivanja identiteta kroz religioznost i kineziologiju te religioznost kao orijentacija odgoja. Još od rane dobi vrlo je važno usađivati djeci njihov identitet te ih upućivati na pravi put kako bi sami znali razlikovati vrijednosti koje im se nude kroz život. Također vrlo važnu ulogu u dvjema znanostima ima odgojitelj čija je uloga biti pedagog te primjerom učiti, pokazivati i živjeti ono što jest i na što je pozvan. Zadnje poglavlje rada govori o religioznim vrijednostima u kineziološkim aktivnostima. Odgoj i obrazovanje dvije su vrlo važne i složene komponente života svakog čovjeka. Nose sa sobom odgovornost koju je danas teško prihvatiti i nositi. Svaki čovjek je odgojitelj, odgajao on sebe ili druge. Poslani smo na svijet biti misionari kako piše Sveto pismo „Besplatno primiste, besplatno dajte!“ (Mt, 10,8). Što to drugo znači nego da smo pozvani biti bližnji. Pozvani smo svjedočiti vrednote na koje nas Bog poziva, a to je sve ono što nas oplemenjuje i čini boljima. Djeca u vrtiću ne usvajaju pojam kineziologije, a ni religioznosti. Ali sa dobrim primjerom odgojitelja oni ove dvije znanosti svakodnevno žive. Kineziologija ne mora biti svakodnevna jutarnja tjelovježba, ona može biti igra na dječjem igralištu. Ali ako nije prožeta duhom kroz koje se dijete izražava, ona nema težinu i dubinu. Ubrzani ritam dana, posao i obveze čine ljude napetim i ne dozvoljavaju im izlazak iz svojih okvira zarobljenosti i umora. Ali čovjek koji je stvoren na sliku Božju mora znati raspolagati darovima koje mu je Bog darovao što je također dio odgoja. Odgoj je proces koji mora dati vremenu vremena. Čovjek ne smije misliti da je sam sebi gospodar što je danas čest problem svakodnevice. Kada si čovjek podsvijesti da nije sam te da ima Netko tko budno pazi svaki njegov korak lakše prihvaća sve ono što mu se na životni put stavlja. Sveti Pavao piše „Vjera bez djela je mrtva.“,

tako se može reći i za ove dvije znanosti. Kineziologija bez religioznosti umara i čovjeku čini veliki napor, ali kada se religioznost uplete u kineziologiju, tada čovjek daje smisao svemu onome što čini.

2. KINEZIOLOGIJA KAO ODGOJNA ZNANOST

U sekulariziranom svijetu ne samo da je prisutan nagli razvoj društva već je i prisutan nagli razvoj društvenih tijekova. Pa tako svakodnevno sve više uvjetuje ne samo brže diferenciranje znanosti nego i potrebu za sve intenzivnijim istraživanjem, otkrivanjem i traganjem za različitim ali i užim područjima ljudskog rada i života (Findak, 1995). Kineziologija kao znanost koja sadrži odgojno- obrazovne zadaće upućuje na čovjekovo izražavanje koje mu je darovano Božjom zamisli.

2.1. Pojam kineziologije

Kretanje i pokret su u žarištu interesa mnogih znanosti (Starosta, 2001). Aristotel (1985) kretanje dovodi u neposrednu vezu sa životom, uspoređujući ih. Svako živo biće ima potrebu za kretanjem. Čovjekov život koji je Božji dar, bez kretanja, ne bi imao smisla. Svaka aktivnost: ples, izražavanje pokretom, gestikulacija, komunikacija s drugima, igra i još mnoge druge iziskuju kretanje (Prskalo i Sporiš, 2016). Riječ kineziologija sastavljena je od grčkih riječi *kinesis* (pokret) i *logos* (riječ, zakon). Pa se tako zaključuje da je kineziologija znanost koja proučava pokret. Kako kineziologija ne bi ostala beznačajna, određena je kao znanost pokreta sa različitim drugim stajalištima. Kineziologija osim što se bavi proučavanjem pokreta, ona proučava mišiće u pokretu. Također se kineziologiju često naziva terapija rukom iz tog razloga jer se mogu uvidjeti i pratiti mnoge promjene na ljudskom tijelu te kako tijelo u određenom trenutku reagira na određene situacije (Nikos, M. Doukas, 1999). Kosinac (2008) također navodi kako većina autora koji u svojim stručnim izdanjima koriste naziv kineziologija u naslovu, težište stavljaju na funkciju anatomije tijela, a manje na njegovu mehaniku (Iraklis, 1997). „Kineziologija je znanost koja proučava učinkovitost ljudskih pokreta, upravljani proces vježbanja, njegove zakonitosti te posljedice na ljudski organizam u najširem smislu riječi.“ (Prskalo i Sporiš, 2016; str.12). Kosinac (2008) ulazi malo dublje i dalje od definicije kineziologije te ističe kako govor tijela nikad ne laže. Navodi da ljudi često nisu svjesni onoga što i kako im tijelo govori, ali to ne znači da čovjek ne može razumjeti što mu taj pokret govori o njegovoj nutrini. Nutrina se itekako izražava vanjštinom i to najčešće kroz pokrete kojih često čovjek nije niti svjestan. Ljudsko tijelo predstavlja skladnost jer je stvoreno Božjom namisli. Sastavljeno je od velikog broja dijelova različitih funkcija koje su međusobno povezane te se uzajamno nadopunjuju. Neke od njih mogu

prouzročiti neuravnoteženost našega tijela, ali putem kineziologije jasnije ih se upoznaje (Grüber, 2000). Prskalo i Sporiš, (2016) temeljem niza definicija, utemeljitelja hrvatske kineziologije, zaključuju o kineziologiji kao interdisciplinarnoj i multidisciplinarnoj znanosti u čijem je središtu interesa učinkovitost pokreta, upravljani procesa vježbanja, njegove zakonitosti te posljedice na čovjeka u najširem smislu riječi.

2.2. Kineziologija i obrazovanje

Nedvojbeno je kako su kineziologija i obrazovanje usko povezani. Kineziologija bez obrazovanja je nestručna, neprofesionalna disciplina koja nema temelja. Obrazovanje je točno određeni sustav prisutan u zajednici užeg ili šireg opsega te za zadaću ima formirati odgoj kako bi poučavao uspješnije sudjelovanje u društvu i suživotu zajednice (Marjanović, 2017). Pravilnik Nacionalnog vijeća za znanost Republike Hrvatske (2009) kineziološku edukaciju stavlja kao neovisnu znanost u područje društvenih znanosti. Stoga se podrazumijeva da kineziološka edukacija ima vrlo važne učinke na čovjeka i njegov razvoj jer je prisutna od rane i predškolske dobi djeteta pa sve do studija kada čovjek odraste (Prskalo i Babin, 2006). Odgoj i obrazovanje najsloženije su i najodgovornije ljudske aktivnosti (Rosić, 1999), zato ni ne čudi kojom su sponom vezani kineziologija i obrazovanje. Smisao odgoja i obrazovanja nosi čovjek kao slika Božja te je i sam cilj odgoja i obrazovanja sadašnja i buduća dobrobit pojedinca i čitave društvene zajednice (Maleš, Milanović i Stričević, 2003). Odgoj kao proces razvijanja, izgrađivanja i oblikovanja čovjeka u njegovim ljudskim odlikama, kako piše Hrvatska enciklopedija, na individualnoj razini obuhvaća čovjekov tjelesni razvoj. Također se na odgoj gleda sa kineziološkog stajališta kao „permanentni planirani proces formiranja određenih osobina, sposobnosti znanja kojima se pospješuje zdravlje i razvoj pojedinca i njegov odnos prema okružujućem svijetu, napose radu, prirodi, društvu i drugim ljudima“ (Findak i Prskalo, 2004; str. 57). Neminovno je uzimati kineziologiju kao disciplinu u kojoj nisu prisutni elementi odgoja i obrazovanja. Kad se govori o edukaciji posebno se naglašava mjesto i uloga tjelesne i zdravstvene kulture kao temeljnog organizacijskog oblika rada u planu i programu, a zadaća mu je utjecati na morfološke značajke učenika, motoričke sposobnosti, funkcionalne sposobnosti, usvajanje motoričkih znanja, podizanje razine motoričkih postignuća, razvoj psihičkih osobina te unapređenje morala u svakodnevnom životu (Findak, Prskalo i Babin, 2011). Kineziološka edukacija je vrlo omiljeno i vrlo značajno područje u ljudskom životu cijelog tijeka školovanja (Prskalo, 2017). U hrvatskom jeziku pojmovi

odgoj i obrazovanje razlikuju se, ali u svojoj srži oni su nerazdvojni. Prskalo(2017) u svome predavanju naglašava kako se pojmovi odgoja i obrazovanja previše ne razlikuju, kao npr. „education“. Tako edukaciju kao pojam nosi značenje i odgoja i obrazovanja (Pastuović, 2012). Odgoj kao vrlo odgovoran, ali važan putokazu u životu svakog čovjeka nosi jednu težinu. Kroz kineziologiju, koja dopušta čovjeku izraziti se kroz pokret, iznova se usvaja i uči o sebi, drugima i okolini. Taj trud vodi ka napretku i obogaćenju ljudske osobnosti te što kvalitetnijem upoznavanju čovjeka kao Božjeg stvorenja stvorenog na sliku Božju. Svako biće darom slobode izabire svoj način izričaja sebe. Kineziologija kao vrlo mlada disciplina zapravo je prisutna još u dalekoj prošlosti kada su se narodi u Starom zavjetu borili u želji za osvajanjem ili za onim što im pripada. Tako kralj Šaul, David pa i Salomon svoje tjelesne snage pokreću u korist za neki viši cilj što se da povezati sa disciplinom kineziologije jer upravo ona sama po sebi ima smisao i svrhu ako ima cilj. I kraljevi Starog zavjeta, kako piše Prva knjiga o Samuelu i Prva knjiga o Kraljevima, koristeći vještine tjelesnih aktivnosti morali su biti educirani na način ondašnjih okolnosti. Sekularizacija današnjeg vremena i napredak medija daju novu sliku kineziologije kao edukacije. Kineziološka edukacija kao integralan dio po Rosiću (1999) itekako doprinosi društvu te nosi vrlo važnu ulogu kroz čovjekov odgoj i obrazovanje. Ta se uloga može ostvarivati onoliko koliko je prihvaćena od okoline(Prskalo i Babin, 2006). Stoga je vrlo važan odgoj zajednice. Individua može biti pokretač, ali ako ne postoji zajednica koja će slijediti ciljeve i biti autentična, vrlo je velika vjerojatnost da se cilj neće ni ostvariti. Temelj kineziološke edukacije počiva na širokom polju supstratne znanosti kineziologije, njene primijenjene discipline kineziološke metodike uz blisku povezanost s temeljnim kineziologijskim disciplinama te multidisciplinarnim i nematičnim znanostima polja kineziologije (Prskalo i Sporiš, 2016), te tako utječe na razvoj i razvitak hrvatskog društva i na mogućnosti utjecaja na zdravlje, sustavan razvoj antropoloških obilježja u najširem smislu, usvajanje znanja o kineziologiji i rad na podizanju razine motoričkih postignuća (Prskalo i Babin, 2006). Opseg kineziologije je vrlo širok te seže od najranije dobi do visokoškolske ustanove, stoga je vrlo važna povezanost sustava školstava koji po zadaći i obvezi odrađuje određene teme ove discipline. Djeca u vrtićkoj ustanovi ne uče kao u ustanovi srednje škole. Ona ni ne uče nego usvajaju. Imajući u vidu kako je kineziologija prisutna od rane do stare dobi zdravog čovjeka da se zaključiti da stoji tvrdnja kako kineziologija prati ljudsko biće te ima uporište u određenim metodikama s temeljem kineziološke metodike, a odnosi se na edukaciju (Findak, 1999), predškolski odgoj (Findak 1995), te razdoblje školovanja od osnovne škole pa sve

do fakulteta (Findak, 1999) (Prskalo i Babin, 2006). Biti stručnjak, a ne imati srce i dušu, čovjek postaje mehanizam. Ono što čovjek ima, nije njegovo, nego mu je darovano Božjom milošću. Tako i sveti Pavao piše „Milošću Božjom, jesam što jesam.“ (1 Kor 15,10). Odgojem čovjek dopušta rasti i otkrivati. U Knjizi postanka zapisano je „Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci- svoj zemlji- i svim gmizavcima što puze po zemlji.“ (Post 1 ,26). Bog stvara čovjeka na svoju sliku, njemu slična u svemu osim u grijehu. Onome koji je sam dah te koji udahnuje dušu ne stvara čovjeka koji će mehanički živjeti, nego ga stvara za nešto više i ljepše, a to je otkrivati ljepotu svega stvorenog kroz talente koji su mu darovani. Sveti Pavao u svojoj Prvoj poslanici Korinćanima piše „Kada bih i znao sva otajstva, i sve spoznanje, a ljubavi ne bih imao- ništa sam.“ (1 Kor 13,3) što itekako upućuje na čovjekovu najvažniju misiju na zemlji. Valja naglasiti kako iz koncepcije tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja, njegovih brojnih organizacijskih oblika rada i opći ciljevi i zadaće tog odgojno- obrazovnog područja, te posebne i specifične zadaće tjelesne i zdravstvene kulture samo su ostvarivi putem odgojno- obrazovnog procesa (Findak, 1999).

2.3. Odgojni ciljevi u kineziologiji

Moderni svijet napredovao je napretkom tehnologije, a čovjek se mijenja jer mu se to nameće. Prihvaćajući brzi i nezdravi način života, čovjek zaboravlja i zanemaruje sebe. „Tijelo vaše hramje Duha Svetogakoji je u vama!“ (1 Kor 6, 19) piše sveti Pavao u svojoj poslanici osvješćujući stanovnike Korinta kako su vrlo vrijedni i mili Bogu. Svrha kineziologije jest povećanje i uravnoteženost životne snage u ljudskom tijelu; djelujući na sve aspekte ljudskog bića, um, tijelo i duh, kineziologija svojim metodama poboljšava opće stanje organizma. Premda nije lijek za sve, kineziologija je iznimno korisna i precizna metoda, kojom se ispravljaju eventualne neuravnoteženosti. Kineziologija svojim metodama potiče čovjeka na brigu o vlastitom zdravlju te mu pomaže nadvladati sve promjene, ali i vratiti ga u prvobitno stanje (Kosinac, 2008). Najvrjednije što čovjek u životu ima jest zdravlje, bilo tjelesno ili duševno, ali ono nije važno samo čovjeku kao individui, nego i cijelom društvu koje potiče na aktivno sudjelovanju u daru života koji je nezasluženo Božjom milošću primio (Prskalo i Babin, 2006).

Čovjek itekako može utjecati na svoje zdravlje, a to ostvaruje prakticiranjem kinezioloških aktivnosti kroz tjelesno vježbanje te usvajanjem znanja o zdravom načinu života (Prskalo i Babin, 2006). Kineziološka aktivnost svoj smisao nosi kroz cilj unaprjeđenja zdravlja u optimalnom

razvoju i zadržavanju na što višoj razini ljudskih osobina, sposobnosti i motoričkih znanja (Mraković, 1997). Kineziološka aktivnost prisutna je u čovjekovoj svakodnevici kao odgojni cilj što se pokazuje i ostvaruje kroz tjelesno vježbanje (Findak, 1999). Kineziološka edukacija kao temeljnu zadaću ističe uključivanje učenika u sportske aktivnosti. Valja istaknuti kako kineziologija kao odgojna znanost nosi odgovornost duhovnih ciljeva. Kvaliteta i ishod pojedinca odgojno-obrazovnog procesa može biti različita, zato neizbježnu ulogu u tom procesu ima duhovnost. Duhovnost je stanje svijesti u kojem se čovjek predaje razvoju vlastitog duha, kroz vjersku posvećenost Bogu. Duhovnost nuka na ulazak u dubinu svoje duše, ali i na njeno iskazivanje. Da duhovnost ima potrebu izraziti se ističe Rudolf Steiner, austrijski filozof i odgojitelj, koji euritmiju naziva „izraz duhovnog u kretnji čovjeka“. Čovjek je individualno biće sa svojim psihičkim, fizičkim, socijalnim i duhovnim dimenzijama. Tako ga treba razumjeti pristupiti mu, ne izbjegavajući ovu duhovnu. Osim što duhovnost utječe na mentalno zdravlje, ona pozitivno utječe i na tjelesno (Krakan Bagarić i Bošković, 2016). U vremenu kada je obitelj zaključila vremenom te joj se nameću vrijednosti koje je teško prihvatiti, odgoj djece postaje sve složeniji i teži. Određene odgojne ciljeve teško je ostvariti. Kroz odgojno-obrazovni proces različiti ciljevi se realiziraju te su posljedica različitih shvaćanja djeteta, njegova uma i načina na koji najefikasnije uči (Slunjski, 2015). Već u ranoj dobi kada dijete primjenjuje primjerene kineziološke programe nameće mu se razvijanje zdravog načina života u predškolskoj dobi. Prakticiranje kinezioloških aktivnosti te stjecanje zdravog načina života u ranoj i predškolskoj dobi djeteta stvara se dobar temelj i osnova za daljnji razvoj zdravog načina života u školskoj i odrasloj dobi (Sindik, 2009). Prskalo (2017) izlaže kako se slabljenje obitelji te njeno marginaliziranje ostvaruje kroz raspad svih odgojnih vrijednosti. Što je pokazatelj da odgojno-obrazovni proces ovisi ponajviše o odgojitelju. Iz tog razloga jer odgojitelj sam kroji svoj način rada. Potpuno je autonoman, te samostalno izabire sadržaj rada, vrijeme i mjesto rada, metode rada, metodičke postupke i oblike rada (Findak, 1995). Findak (1995) nastavlja kako odgojitelj sam odlučuje kako i na koji način radi. Prije svega, nastavnik kao voditelj odgojno-obrazovnog, odnosno nastavnog procesa, mora biti svjestan da bez zajedničkog odnosa znanosti i struke nema ni jedinstva odgojno-obrazovnog rada. Od nastavnika kao stručnjaka sve se manje očekuje da bude vrhunski pokazatelj određene vještine, a sve više da daje dobru dijagnozu te da bude dobar prognozer, programer i realizator programa (Findak, 1999). Ako razmišljamo da je učitelj nositelj svoga i djetetova uspjeha u odgoju i obrazovanju, onda mu

je stalo da sustav cijelog odgojno- obrazovnog procesa uznapreduje te teži uspješnim rezultatima (Billegge Kolar i Jurić, 2017).

3. RELIGIOZNO ISKUSTVO U KINEZIOLOŠKOJ EDUKACIJI

Iskustvo čovjeku osim što budi lijepa ili ružna sjećanja, izgrađuje čovjeka te ga podiže na jednu višu razinu. Iskustvo Boga nemjerljivo je sa bilo kojim drugim iskustvom. Svjedoci smo većine poznatih sportaša koji prije utakmica i natjecanja čine na sebi znak križa. Nedvojbeno je dakle da postoji snažna veza između ljudske religioznosti i kineziologije. Prskalo(2017) ističe kako je religioznost duboko vezana uz čovjeka, te se njezini temelji grade u prvoj okolini koju dijete susreće, a to je obitelj. Mjesto gdje je iskustvo ljubavi vodič za cijeli čovjekov rast i sazrijevanje. To upoznavanje s religioznošću nastavlja se na satovima vjeronauka gdje dijete još bliže upoznaje Onoga koji nas poziva na život te obećaje Kraljevstvo Božje. Značajno mjesto u tom sustavu ima i kineziološka edukacija koja se ni po kojoj dimenziji ne suprotstavlja religioznosti.

3.1. Pojam religioznosti

Samom prisutnošću rimskog naroda u Crkvu, pretkršćanska religioznost pustila je svoje korijene u Crkvu te tako zauzela vrlo važno mjesto. Mnoge kršćanske dogme dovedene su u pitanje te je kršćanstvo svoje stavove na vrlo težak način povezala sa ostalim elementima poganskih religija. Tako je kršćanstvo pokazalo da se čvrsto zalaže za svoje stavove i u svakoj situaciji spremna ih je obraniti (Praktični biblijski leksikon, 1997). Na Tridentskom koncilu 1563. Godine, Družba Isusova zaključuje „tomizam“ mjerodavnim prisutnom u filozofskoj znanosti te posvješćivanje da prosjački redovi učvršćuju te zbližavaju sve unutar Crkve (Windelband, 1990), pa tako religioznost dobiva značenje kreposti kojoj je srž Bog Stvoritelj i Bog Otkupitelj. Trojedini Bog jedini je Kralj ovoga svijeta, a pobožnost kao krepost dostiže i pravednost (Suvremena katolička enciklopedija, 2005). Religioznost zahtjeva otvorenost i okrenutost prema Bogu koji je ljubav te čovjeka poziva na dobro. Budući da je svaki čovjek fizičko i duševno biće, pokazuje svoju religioznost kroz neke vanjske motive poput klanjanja, molitve i sakramenata. U sekulariziranom svijetu u kojem je ponekad ne samo vidljiva nego i opipljiva jedna doza individualizma, upravo religioznost dolazi kao rješenje jer stavlja Boga u središte života gdje On i pripada (Suvremena katolička enciklopedija, 2005). Religija nije ništa drugo nego odnos Boga i čovjeka gdje prisutnost morala ima vrlo značajnu ulogu. Religioznost je pokazatelj duševnog stanja čovjeka, određeni način življenja te ustrajnost i dosljednost u vjeri (Enciklopedijski teološki rječnik, 2009). Svaka vjera ponekad ima potrebu iskazati se kroz određene oblike izražavanja te

iz tog razloga svijet oko sebe razumije na religiozni način. Sve dok ova religioznost čovjeka osobno ispunjava, daje mu do znanja da nije on gospodar svog života, ali ima pravo radovati se i iščekivati zadnji smisao svog života. Iz Božje dobrote i milosti te vjere koja je čovjeku darovana sakramentom krštenja, čovjek je svakodnevno pozvan na življenje života kakav se Bogu sviđa (Praktični biblijski leksikon, 1997). Jasno je vidljivo kako je danas razina religioznosti na većem stupnju nego što je bila u doba komunizma. Pokazatelj je to i u Hrvatskoj koja ne zaostaje za drugim zemljama što je vidljivo u značajnom porastu religioznosti (Sekulić, 2006). Religiju se u svijetu sociologije može definirati kao sustav predodžbi i običaja kroz koji ljudi otkrivaju pitanja smisla života te im taj sustav pomaže kako bi nadišli stvarnosti umiranja i razočarenja te oplemenili međuljudske odnose (Leutar, 2001). Danas često društvo izražava svoju vjeru u određene zajedničke vrijednosti i uvjerenja. Kroz prisutnost takve pobožnosti društvo se povezuje te jača njihovo zajedništvo što je veliki poticaj roditeljima za odgoj njihove djece. Religija ima zadaću donositi dublji i snažniji smisao svijeta, ali u pogledu pojedinca koji ga je iskusio socijalno i osobno (Leutar, 2001).

3.2. Izgrađivanje identiteta kroz religioznost i kineziologiju

Provedena su mnoga istraživanja o religioznosti u Hrvatskoj, među kojima je provedeno istraživanje *Religijske promjene i vrijednosti u hrvatskom društvu* što ga je proveo Institut za društvena istraživanja u Zagrebu 1999. godine te je ono prvo malo dublje pokušalo istražiti određene dimenzije religioznog iskustva, ali samo za zagrebačku regiju. Rezultati su najbliže povezani sa tradicionalnom religioznošću (MarinovićBobinac, 2005). U odgojno-obrazovnom procesu često se pridodaje važnost dimenziji obrazovanja gdje su odgojna funkcija i njezino moralno-vrijednosno uporište gotovo neprisutni (Billege Kolar i Jurić, 2017). Svaka znanost, pa tako i kineziologija, ne egzistira na pojmu, već na znanjima koje su utemeljene na valjanoj metodologiji rada. Čovjek sudjelujući u stvaranju suvremene civilizacije, zaboravlja na biološke potrebe koje su nužne za život. Počeo je zanemarivati ne samo svoje zdravlje, nego i svakodnevne pokrete tijela koji nukaju na tjelesnu aktivnost i očuvanje zdravlja. Tada su ostale dvije mogućnosti: prva je bavljenje fizičkom aktivnosti radi očuvanja zdravlja, a druga je sve veći broj ljudi u svijetu koji nisu kineziološki educirani (Starosta, 2001). Smisao odgoja nije samo u onome što će učenik u školi naučiti, a dijete u vrtiću usvojiti, već je važnost stavljena na izgradnju čovjeka u svim aspektima života kao biće vrijedno svoga postojanja i življenja (Billege Kolar i Jurić, 2017).

Niz autora ističe važnost istraživanja religioznog iskustva koje povezuje i sabire ljude u jedno te teži međuljudskom pristupu (MarinovićBobinac, 2005). U religijama duhovnost ima vrlo jasno i posebno značenje. Ona se temelji iz osobnog susreta s božanstvom, odnosno Bogom. U kršćanstvu duhovnost označava življenje po Božjem Duhu. Od morala se razlikuje po tome što gaji liturgijsko-molitveni dio u čovjeku, odnosno izravno komuniciranje s Bogom kroz slavlja liturgije, prakticiranja sakramenata te odnosa s Bogom u molitvi i meditaciji (Špehar, 2008). U duhovnosti osobnost ne izlazi iz svojih okvira, dapače ostaje „svoja“ te kada se sve u pozadini umiri dolazi do izražaja ono što je „tipično“ naše (Špehar, 2008). Špehar (2008) nastavlja kako kršćanska duhovnost primarno pretpostavlja određeno poznavanje Boga jer bez Njega duhovnost ne postoji. Biti sav Božji pokazatelj je prisutnosti duhovnosti u čovjeku.

3.2.1. Religioznost kao orijentacija odgoja

Jasno je vidljivo u suvremenom svijetu kako su materijalne stvari daleko važnije i primarnije od duhovnih što je jasni pokazatelj i društva kakvo ono je. E. Fromma, poznati psiholog, ne griješi smatrajući kako je današnjem čovjeku važnije imati nego biti. Shvaćanja ljudi su takva da je čovjek vrijedan onoliko koliko posjeduje, a ne što on uistinu jest. Čovjekova vrijednost spustila se na najnižu ljestvicu vrijednosti. Sve to utječe na odgoj djece koja dolaze iz suvremenih obitelji kojima je nevažno postalo važno. Roditelji postmodernog svijeta vrlo su izgubljeni te orijentacija vrijednosti nije kao što je bila nekada. U nedostatku vremena zanemaruju djecu prepuštajući ih njima samima i medijskim sadržajima, čime ona postaju duhovno zapuštena. Djetetu se daje previše za pravo te on postaje gospodar sam sebi, a nije dovoljno kompetentan za samostalni način života. Roditelji bježe od odgovornosti pod krinkom „On to zna sam.“, te svoje roditeljstvo zanemaruju. Djeca pod takvim okolnostima odgoja gube pravu sliku života te očekuju da će dobiti sve što požele u ono vrijeme koji oni zahtijevaju. Nisu naučena boriti se za ono što žele postići. Nezainteresiranost i razmaženost vode ih do frustriranosti, nezadovoljstva, dosade i pasivnosti što negativno utječe na njihov psihički i duhovni razvoj. Djeca unatoč lažnoj ponudi samostalnosti i stabilnosti koju im roditelji nude gube onu pravu stabilnost i hrabrost za život te tako gube njegov smisao. Pa tako iz tog razloga I. Marijanović stavlja veliku važnost na duhovnu dimenziju djetetova života što znači da se o čovjekovom odgoju ne može govoriti, ako se ne odgovori na pitanje tko je čovjek. Materijalizam je vrlo jeftino kupio čovjeka i njegovo dostojanstvo te je tako smisao čovjeka izgubilo svoju najvrjedniju vrijednost, a to je biti Božji. Izbačena je nutrina, a ostala je samo vanjšina. A tu nutrinu ne čini njezina vanjšina i sve ono što je gradi, nego ono

puno vrjednije, a to je duh. Upravo taj duh koji je nositelj života, izbrisan je iz realnosti svijeta. A kada u odgoju duh ne stane, tada odgoj nije cjelovit te gubi svoj smisao. Da se zaključiti kako je ključ odgoja djece rane i predškolske dobi upravo duhovnost koja izgrađuje njihov identitet (Jurić i Srdanović, 2017).

Antropologija danas navodi četiri važne dimenzije čovjeka, a to su: tjelesna, psihička, socijalna i duhovna. Bez prisutnosti duhovne dimenzije ne može se govoriti o zrelosti osobe. Pojam duhovnosti povezan je pojmovima duh i duša. Ta dva pojma se razlikuju. Dok se duh definira kao cjelokupnost duševnih funkcija, duša je nematerijalni dio čovjeka koji čini čovjekov identitet. Duh se ne može razumski definirati te se o njemu ne može napraviti pojam. Unatoč njegovom nedefiniranju, duh je vidljiv u osobi kroz znakove slobode, cjelovitosti, vrijednosti, ljubavi i smisla. Iz navedenog se da zaključiti da duhovnost nije suprotnost tijelulili materijalnomu, nego znači njegovo preobraženje, dostignuće najviše razine cjelovitoga čovjeka te ostvarenje osobnosti (Jurić i Srdanović, 2017). T. Ivančić ističe važnost djetetove duhovnosti jer je ona ta koja određuje dijete kao cjelovito biće stvoreno na sliku Božju, njegov identitet te ono što je djetetu potrebno. To i argumentira mnogim istraživanjima koja pokazuju kako se od početka djetetova života, točnije začecem, čovjeku stvara njegova osobnost. U toj osobnosti prisutna je i nepromjenjiva psihofizička razina koja datira od trenutka začeca te do kraja života ostaje ista (Jurić i Srdanović, 2017). Pojam identiteta seže još od davne povijesti gdje je postao vrlo važna karika prvo u fizici, matematici, filozofiji, a tek kasnije u društvenim i humanističkim znanostima: psihologiji, sociologiji, antropologiji. Uz svaku osobu veže se pojam osobnog identiteta, ali također uz sebe vuče i pitanje egzistencije, „Tko sam?“. Odgovor na to pitanje nudi još mnoštvo drugih jer čovjek se svakodnevno u životu susreće sa različitim situacijama koji su također dio njegova identiteta te ga izgrađuju. To govori da čovjekov identitet nikada ne prestaje rasti i razvijati se uz prisutnost padova i kriza koje čovjeka nukaju na propitivanje. Osobni identitet proizlazi iz želje za izgradnjom i radom na sebi čiji se temelji grade u najranijoj dobi. Čak i prije rođenja dijete je prisutno u zamišljanju i razgovoru svojih roditelja koji će ga kroz njegov spol i ime okarakterizirati ostvarujući sve ono što smatraju za njegovu dobrobit. Nakon što se dijete rodi, obitelj prati njegov razvoj. Identitet djeteta drugačiji je od identiteta odrasle osobe jer je dijete ovisno o okolini u kojoj biva. Suradnja i odnos sa drugima i drugačijima vrlo je važan jer kroz taj put čovjek otkriva ljepotu vlastitog identiteta. Kršćani, čovjeka, po ulomku o stvaranju svijeta iz Starog zavjeta, smatraju kao biće koje je jedinstveno te mu je izvor Bog Stvoritelj. Na poimanje identiteta pita se pitanjem „što“,

dok Bog objavljujući se, govori „Ja sam koji jesam.“ što ga bitno razlikuje od svih drugih bića koji su stvoreni na Njegovu sliku. Biblijska priča o dvojici braće Jakovu i Ezavu odgovara na antropološka pitanja (Odakle sam? Tko sam?) koja su vezana za ljudski identitet. Iako se postavljaju i pitanja rodoslovlja i doma, odgovori na njih su odlučujući za cijeli život. Kroz primjer dvojice braće vidljivo je prisutna različitost te odstupanje od istog u kojoj se ističe cjelina života. Zadaća vjerskog odgoja sastoji se u tome da se od najranije dobi integrira životkoji vodi suprotstavljanju (Jurić i Srdanović, 2017).

3.2.2. Odgojitelj kao religiozni pedagog

Budući da je odgojno-obrazovni proces usko povezan sa antropološkim obilježjima, da se zaključiti da je tada zadaća nastavnika omogućiti djeci aktivno sudjelovanje u procesu vježbanja. Iz tog razloga što je navedeni proces usvajanje i usavršavanje motoričkih sposobnosti te proces u kojem je dijete vođeno odgojiteljem i njegovim odgojnim metodama (Findak, 1995). Utjecaj obitelji na djetetov duhovni život od velike je važnosti što se iščitava iz vrlo važne uloge ponašanja majke, oca, zatim braće i sestara. Ako tijekom ovog razdoblja dijete nije ispunilo sve ono što određena faza iziskuje, u daljnjim razvojnim fazama to se može iskristalizirati te dovesti pozitivnom i uspješnom cilju. Roditelji su glavni odgojitelji do sedme godine djetetova života, zatim se pojavljuje suradnja djeteta s drugima, ponajprije s braćom i sestrama te odgojiteljima u ustanovi ranog i predškolskog odgoja (Jurić i Srdanović, 2017). Religiozni odgoj je temelj odgoja savjesti svakog djeteta. Dijete treba osjetiti da je voljeno najprije od Boga, zatim od ljudi. A to se uspijeva stvarajući mu ispravnu sliku Boga, Boga koji je ljubav i koji nas voli baš takve kakvi jesmo jer smo stvoreni na Njegovu sliku (Šimunović, 2014). U predškolskim ustanovama, gdje je pristupačan vjerski odgoj koji je na visokoj razini primjeren djeci, kod djece dolazi do izražaja i njihova duhovnost, jer vjerski odgoj pridonosi cjelovitom ranom razvoju djetetove osobnosti i buđenju njegove duhovnosti. Odgoj za duhovnost nosi smisao u neprekidnom sjećanju i obogaćivanju duhovnog znanja i uspostavljanja sklada sa svijetom. Vrlo je važna tišina, pa i samoća iz koje čovjek crpi snagu za daljnjim napretkom. Čovjek se u samoći kroz meditaciju hrani „onom hranom kojom će druge hraniti“. Bere plodove i u njima uživa. Budući da dijete ima vrlo razvijenu maštu i često svijet oko sebe ne doživljava realno, iz duhovnosti djeteta mogu se razviti kreativne ideje. Stoga je vrlo važno tu duhovnu komponentu usađivati u odgojno-obrazovni proces u najranijoj dobi djeteta. A. Hobljaj, pedagog i kateheta djece predškolske dobi, naglašava da zadaća religiozne pedagogije predškolskog odgoja leži u djetetovom shvaćanju svijeta kao cjelovitom i

Božjem. S time želi naglasiti kako djetetu valja omogućiti da u svijetu istražuje, otkriva i susretne ono što nadilazi njegov razum, ali ga također susresti sa različitim situacijama koje ga nukaju na različiti pogled na svijet (Jurić i Srdanović, 2017). Često odgojitelji zaborave važnost utjecaja vršnjaka u razvoju duhovnosti djece. Kod djece postoji posebna privrženost i empatija prema bližnjemu te spremnost na pomaganje, pa tako dijete tek od treće godine ulazi u interakciju sa prijateljima. Kroz taj proces učenja dijete prvo surađuje sa braćom i sestrama, zatim sa drugima, jer u njemu postoji prirodna privrženost prema bližnjima. Jasno da dijete nije sposobno do kraja poznavati bližnjega jer nije dovoljno kompetentno. Upravo takav stav uključuje odraslu osobu da dijete odgaja u ljubavi i društvenosti prema drugome (Jurić i Srdanović, 2017). Vrlo je važna neverbalna komunikacija s djecom što je pokazatelj da u procesu odgoja, na dijete ne djeluju samo riječi, nego cjelokupno ponašanje i ličnost odgojitelja. U svakodnevnoj komunikaciji odgajatelj na dijete ne djeluje samo izgovorenim riječima, nego i načinom na koje te riječi izgovara. Njegova pojava vrlo je važna jer dijete uči gledajući (Slunjski, 2002). Kada se govori o djetetovu duhovnom životu temelj na kojem se ono gradi, istovremeno i njegova polazišna točka mu je upravo Isus iz Nazareta, Sin Božji, koji postavlja dijete kao središnji i najveći ideal u kraljevstvu nebeskom. U tom duhu on traži od odraslih da se obrate i ponovno postanu bezazleni, nedužni, čisti i sveti poput djece s kojima se on poistovjećuje (usp. Mt 18, 1 – 5). U navedenom evanđeoskom ulomku Krist poučava kako djeca trebaju biti poput Njega, ponizna i skromna, kako djeci treba služiti tako da ih se primi i odgaja u duhu evanđelja tako da, kada i odrastu, budu djeca Božja (Jurić i Srdanović, 2017). Problemi neprimjerenog pristupa djeci najčešći su i nedovoljno iskrenoj refleksiji i samorefleksiji odgojitelja. Najčešće su uvjereni kako rade najbolje, a njihov rad se pokazuje vrlo suprotnim. Uzrok neprimjerenog pristupa djeci u vrtiću zapravo leži u nemogućnosti (neosposobljenosti) odgajatelja da prepoznaju i otkriju stvarnu kvalitetu svog rada s djecom (Slunjski, 2002). Niti jedno dijete nije jednako te ima različite mogućnosti i sposobnosti. Također svako dijete ima različite interese u različito vrijeme te to treba poštivati. Treba izbjegavati humanistički pristup rada što je dokaz da im ne treba pristupati po kronološkoj dobi nego po njihovim razvojnim mogućnostima (Slunjski, 2002). Dobar model odgojitelja veliki je primjer djeci te ima vrlo snažan utjecaj u odgojnom procesu. Iskrenost kao krepost putokaz je odraslih za uspješan odgoj djece te rast i razvoj njihove savjesti te usmjeruje moralno prosuđivanje na stvarnost dobra. Vrlo je važno dijete odgajati u smjeru dobra u kojem je usmjereni na Boga i Njegovu pomoć (Šimunović, 2014). Vrlo je jasno vidljivo da je odgoj lakši i uspješniji onoliko

koliko je okolina sama po sebi odgojna. Ugodno ozračje u radu, međusobno uvažavanje, spremnost da se razumije „školski dio života“ učenika, ali i onaj drugi, privatni dio, vrlo pozitivno utječe na suradnju između učenika i nastavnika. Također, ako je okolina vrlo nepovoljna zbog prisutnosti negativni emocija, nedovoljno razumijevanja i prihvaćanja različitosti, tada dolazi i do otežanog izvršavanja cilja odgojno-obrazovnog procesa (Findak, 1999). Kada nastavnik koristi autoritet te se on temelji samo na vanjskim obilježjima, a ne na drugim vrijednostima, vrijeme pokazuje kako autoritet nestaje. Ako je temelj nastavnikovog autoriteta rad, koji počinje na vrijeme i na vrijeme završava, u kojem sudionici vrlo jasno shvaćaju određene zadane zadatke te poštuju nastavnika te se on temelji na uzajamnom nesebičnom pomaganju nastavnika i učenika, tada se da zaključiti da nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture posjeduje istinski autoritet (Findak, 1999). Da bi nastavnik uspješno obavljao djelatnost tjelesne i zdravstvene kulture temelj te djelatnosti mora biti ljubav. Nastavnik mora voljeti ono što radi i ono na što je pozvan, ne svojom zaslugom nego darovima koji su mi darovani Božjom voljom. Nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture svoj posao obavlja bez pomoći drugih. Mora biti svjestan i nepredviđenih situacija kada mora biti spreman i sposoban ne samo rješavati probleme, nego ih i uočavati, ali ne samo one kineziološkog karaktera nego i one životne. Uspjeh će uvijek biti prisutan ako se sve to radi sa potrebnom dozom humanosti (Findak, 1999). Školski učitelj duhovnog profila koji je ispunjen empatijom, prihvaćanjem i ljubavlju za svoje učenike, vidljiv je u rečenici: „Što učitelj više voli svoju djecu, tim više supati i suosjeća s njima“ (Halbfas, 1982;str. 215). Halbfasovo razmišljanje nameće jedan sustav u kojemu će učiteljima i učenicima biti omogućen duhovni rast kako bi svakodnevne poteškoće mogli svladati te će tako učenici na pristupačniji način usvajati duhovne vrijednosti (Billege Kolar i Jurić, 2017).

4. Religiozne vrijednosti u kineziološkim aktivnostima

S obzirom na situaciju života obitelji u postmodernom društvu, postaje sve jasnije i potrebitije da je dječji vrtić nezaobilazna institucija u kojoj dijete u svojoj ranoj fazi djetinjstva stječe prve temelje odgoja i spoznaje svijeta, na kojima će dalje graditi i razvijati svoju osobnost. Zato je vrlo važna interakcija obitelji i dječjeg vrtića u odgoju djece koji su također članovi društva. Roditelji su oni koji imaju pravo i dužnost birati dječji vrtić koji pruža onaj odgoj i program rada koji odgovara zahtjevima samih roditelja. Ovo pravo i dužnost posebno dolazi do izražaja kada roditelji imaju mogućnost i pokazuju želju kako bi njihova djeca pohađala vjerski odgoj u javnim dječjim vrtićima ili u katoličkim vjerskim vrtićima (Šimunović, 2014).

4.1. Religioznost kao temeljna vrijednost kineziologije

Šimunović u svojoj knjizi „Božja remekdjela u školi“ navodi zadaće katoličkog vjerskog odgoja koje su usko povezane sa kineziologijom kao odgojnom znanošću. Prva je pomoći djetetu kako bi raslo njegovo povjerenje u sama sebe, zatim zadovoljiti onu primarnu potrebu, a to je potreba za ljubavlju, osjećati se voljeno i prihvaćeno. Kroz to iskustvo dijete valja usmjeravati na bliže upoznavanje Boga kao Oca koji nas ljubi te kroz interakciju s drugima i igru osjetiti poruke Radosne vijesti koje nukaju na prihvaćanje različitosti. U današnje vrijeme svjedoci smo da je vjera živi proces u životu svakog čovjeka te je vrlo teško mjerljiva. Iako se očituje kroz neke izvanjske i javne oblike ona ima etičku i društvenu komponentu te se zaključuje da može poprimiti i znanstveni oblik (Šimunović, 2014). Plodovi rada nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture ovise o odgojno-obrazovnom procesu te se tako nastavnik brine kako sudionici procesa ne bi svladali određena motorička gibanja brže i lakše nego da će uvjeti rada biti pristupačni i odmjereni za njihov organizam (Findak, 1995). Kada se sagledava cilj nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture kao odgojitelja, onda se da zaključiti kako njegov poziv nije samo prednost, nego i velika odgovornost i obveza. Nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture s djecom provodi vrijeme koje ga čine sretnim, ispunjenim, dinamičnim, pa ponekad i tužnima te mu stvaraju pritisak ili obvezu. I zato je vrlo važna prisutnost odgojitelja koji će svojim životom i radom istinski pokazati da mu je stalo do djece te će biti ono što će od njih zahtijevati. Zadaća odgojitelja u odgojno-obrazovnom procesu nosi jednu težinu upravu u nastojanju da djecu odgoje da bude čovjek. A to znači da bude osoba koja ne utječe samo na određene kineziološke vrijednosti, nego i na antropološke, a to će

postići marljivim radom na sebi. Da bi u tome zaista uspio, odgojitelj treba poznavati djecu s kojom radi. A to znači da nikada ne smije pomisliti kako su djeca na satu prisutna samo fizički. Ona su prisutna kao cjelovita bića koja imaju svoje potrebe, želje i osjećaje (Findak, 1995). Budući da su djeci dostupni različiti mediji s pomoću kojih se bogate različitim informacijama i znanjima, odgojitelj se pita ne samo što nego i na koji način nuditi djeci znanja i vještine u odgojno-obrazovnom procesu (Findak, 1995). Da se zaključiti da su vrlo važne i potrebne duhovne kvalitete učitelja, odnosno odgojitelja kako bi ispunili odgojno-obrazovne zadaće što je prisutno i na međunarodnoj razini (Billege Kolar i Jurić, 2017). Za nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture koji je i odgojitelj, nije dovoljno da samo govori o odgoju ili priča o načelima poštenja, iskrenosti, časne borbe, poštivanju suradnika, uvažavanju suparnika, poštivanju pravila igre i druge, već mora i sam biti uvjereni interpretator tih i sličnih načela. On sam mora svojom pojavom biti primjer od kojeg će djeca gledati i učiti. Iz toga se da zaključiti da nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture mora biti prije svega čovjek. Mora biti onaj koji drži do sebe i poštuje druge, točan, uredan, discipliniran u izvršavanju obveza, također mora biti razborit u onome što očekuje od djece, njegova komunikacija s učenicima mora biti stručna i odmjerena, mora imati čvrst karakter te biti vrlo jasan, odlučan, odvažan i otvoren. Svojom prisutnošću privlačit će djecu k sebi. Ne smije biti ovisan o bilo kojoj vrsti alkohola i droge, ne smije biti tih kako ga djeca ne bi čula, neodlučan, površan, ne smije koristiti grube riječi niti pokazivati agresivne poglede jer djeca itekako uočavaju neverbalnu komunikaciju (Findak, 1999). Teško je danas religiozni odgoj staviti na razinu nekomuniciranja sa osobama koje različito misle ili vjeruju, bez sučeljavanja s drugim religijama, svjetonazorima i vrijednosnim prosudbama (Schepens, 2007). U učiteljevoj srži za istinskim traženjem Boga preko dijaloga, odnosa, duhovnih vrijednosti i kulture vidljiv je njegov duhovni profil (Billege Kolar i Jurić, 2017). Kroz djelatnosti poučavanja i odgoja mogu biti vrlo vidljivi tragovi duhovnosti. U Svetom pismu to je izrečeno riječima evanđelista Luke: „Tko god primi ovo dijete u moje ime, mene prima. A tko mene prima, prima onoga koji me je poslao. Doista, tko je najmanji među vama svima, taj je velik!“ (Lk 9,48). Odgojiteljima i nastavnicima Bog na vidljiv način pokazuje da je on prisutan u njihovom radu te da kroz prisutnost najmanjih osjete Njegovu veličinu u malenosti (Schepens, 2007).

4.2. Odgojno- obrazovne zadaće kineziologije i religioznost

Kako bi na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture vladalo ugodno ozračje, te opuštajuća i pozitivna atmosfera, nastavnik kroz rad djecu treba odgajati. Kroz taj rad postoje tri uvjeta kojih se nastavnik valja držati. Prvi uvjet je da samo dobro odgojeni nastavnik može dobro odgajati. Drugi uvjet je da nastavnik nikada ne uspoređuje tjelesni i zdravstveni odgoj sa ostalim predmetima te da njegov odgoj ne proizlazi iz stavova koji se tiču njegove profesije. Često nastavnici imaju potrebu više poučavati nego odgajati. I treći uvjet je dobar i kvalitetan odnos nastavnika i onih s kojima radi te njihovo međusobno poznanstvo (Findak, 1999). Karakterističan pogled odozgor prema dolje je za odrasle ljude, dok pogled u visine karakterizira djecu. Puni znatiželje i otkrivanja upiru pogled u nebo. Takvo djetetovo gledanje podsjeća na Krista koji je uvijek gledao prema Ocu. Na licu čovjeka vidljivo je njegovo traganje. Kada ono prolazno postane nevažno i ono važno postane neprolazno tada je čovjek sposoban vidjeti cjelinu. Odrasli često zaboravljaju na malenost te silno žele odrasti i otići u svijet „velikih“, što je vidljivo u njihovu načinu gledanja, govora, pa i življenja. Odrasli često žele biti krojači svojih minuta, sati, dana, tjedana te svime raspolagati. Djetetov pogled je pogled čuđenja, ali spokoja i mira. Ne žuri se nego uživa i dopušta da trenutak traje (Jurić i Srdanović, 2017). Tjelesno vježbanje trebalo bi biti primarni i kontinuirajući dio cjelokupnog sklopa aktivnosti svakog djeteta. Voditelj aktivnosti jedini je odgovorni te poznavajući sudionike mora znati odlučiti koji je najpogodniji izbor i trenutak primjene, kao i njihovu brzu modifikaciju što je vrlo važno i presudno za ostvarenje postavljenih ciljeva (Sindik, 2009). Teolozi smatraju kako je duhovnost kod djeca prisutna još u najranijoj dobi te su djeca sposobna gledati i osjetiti Boga kao Nevidljivu prisutnost. Dijete sukladno svom razmišljanju razumije da uz bližnje koji ga okružuju, a prvenstveno roditelje postoji netko tko je Ljubav te se toj Ljubavi može vjerovati. Upravo taj odnos uključuje ne samo određene aspekte djetetove osobnosti, nego njega kao cjelovito biće koji osim što razumije i osjeća (Jurić i Srdanović, 2017). Jasno je da se potreba za fizičkim kretanjem može shvaćati kao jedna od osnovnih biotičkih potreba. Potreba za fizičkim kretanjem ne može se smatrati običnom fiziološkom potrebom. Potreba za kretanjem zadovoljava i neke druge funkcije, ali nije isključivo da i svaka druga aktivnost zadovoljava više vrsta čovjekovih potreba (Sindik, 2009). Findak (1999) piše kako će uspjeha biti prisutan i vidljiv onda kada se na učenike gleda onakvima kavi oni jesu, a ne kakvi bi morali biti ili koliko su uspješni u drugim predmetima. Posebnost ovog odgojno-

obrazovnog područja je u tome što se u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi od nastavnika očekuje obilje strpljivosti, vedrine, otvorenosti i pristupa djeca. Ono što je najpotrebnije je da nastavnik voli djecu s kojom radi.

4. ZAKLJUČAK

Osluškujući živote ljudi ne može se ni za jedno čovjeka reći da nije okusio barem malo kineziološkog duha. Od mahanja ručicom u majčinoj utrobi čovjek je u pokretu te ga to prati do konca života. Čovjek bez razuma luta te su mu teško shvatljive pojave i stvari s kojima se susreće. Kineziologiju valja shvaćati ne samo kao mehaniku, nego kao nešto puno više, a to se uspijeva kroz obrazovanje i druge znanosti među kojima je religioznost. Odgojitelji, učitelji, pa i roditelji kao prvi i pravi modeli svojoj djeci moraju dati najbolji primjer te im olakšati shvaćanje života upravo kroz samo življenje. Obrazovanje i odgoj moraju ići zajedno. Zadaće kineziologije odgojni su ciljevi kineziologije. Ono što povezuje religioznost i kineziologiju upravo su temelji odgoja za čime obje znanosti sežu. Biti čovjekom najvažnija je zadaća ovi dviju znanosti. Samo Bogu okrenuti svjesniji smo i zahvalniji za sve ono što nas okružuje. Koliko je važan odgoj pojedinca toliko je važan odgoj zajednice, jer pojedinac uči iz i u zajednici. Ona je nositelj i pokretač pojedinca. Opseg kineziologije je širok te traje. On ne prestaje zbog čega se čovjeku i nameće stalno učenje kroz nju. Još od Adama i Eve, pa do Davida, Šaula, Salomonai još mnogih junaka Starog zavjeta pokret je bio njihova svakodnevnica. Boreći se za život, nisu posustajali te su koristili darove koje im je Bog darovao kako bi sačuvali ono najvrjednije, a to je život. I danas čovjek čuva svoj život prakticirajući kineziološke tehnike i metode. U religijama posebno mjesto nosi duhovnost. U današnjem svijetu sve više roditelja i odgojitelja strepi za svoju djecu, pa se svjesno ili nesvjesno okreću Bogu. Traže dobro za svoje dijete, pa i za sebe. Htjeli si priznati ili ne, religioznost je često puta orijentacija našeg odgoja te izgrađuje naš identitet. Duhovnost ne isključuje tjelesnost, dapače, dar je moći se izraziti na način koji se Bogu sviđa. Mnogi autori naglašavaju upravo važnost životnog odgoja. Ako je odgojitelj istinski povezan s Bogom, djeca će to osjetiti te poželjeti ići takvim pute. Da se zaključiti kako kineziologija bez religioznosti ne ide. Povezane su zajedničkim ciljem, a to je odgoj čovjeka za život te pripadnost Bogu Stvoritelju bez kojeg smo ništa. Bez Njegove pomoći čovjek ne može kretati se, učiti, rasti, otkrivati pa i živjeti. Samo Njegovom prisutnošću čovjek dobiva snagu iz koje sve proizlazi. Kada toga čovjek postane svjestan, tada mu i najteža kugla pada najdalje i najsporiji štafeta postaje najbrža i najniži skok u vis postaje najviši.

Završni rad završila bi odlomkom iz Prve knjige o Kraljevima gdje piše „Ti budi hrabar i pokaži se čovjekom! Slušaj naredbe Jahve, Boga svoga, idi njegovim stazama, drži se njegovih zakona, zapovijedi, naredaba i njegovih pouka, kako je napisano u Zakonu Mojsijevu, da bi uspio u svemu što poduzmeš i svagdje kamo se okreneš; da bi Jahve ispunio svoje obećanje koje mi je dao: ‘Ako sinovi tvoji budu pazili na svome putu, vjerno hodeći preda mnom, svim srcem svojim i svom dušom svojom, uvijek će jedan od njih sjediti na prijestolju Izraelovu.’“ (1 Kr 2, 2-4)

LITERATURA:

- Aristotel (1985). *Metafizika*. Zagreb: Sveučilišna naklada Libar.
- Billege Kolar, M., Jurić K., A. (2017). Duhovni aspekt kao komponenta ocjelovljenja odgoja i obrazovanja, 158 (3), 291-304.
- Enciklopedijsko teološki rječnik. (2009). Religija, Religiosus. Zagreb, Kršćanska sadašnjost.
- Findak ,V. i Prskalo, I. (2004). *Kineziološko motrište na ekološki odgoj*. U: Dani Ante Starčevića –Ekologija u odgoju i obrazovanju. (Ur. S. Golac i sur.) pp (216-224) Gospić: Sveučilište u Rijeci -Visoka učiteljska škola Gospić.
- Findak, V. (1995). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskom odgoju*. Zagreb: Školska knjiga.
- Findak, V. (1999). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*: Zagreb, Školska knjiga.
- Grüber, I. (2000). *Praxisbuch Kinesiologie. Innere Blockaden aufspüren und lösen*. Südwest.
- Halbfas, H. (1982). *Das dritte Auge, Religionsdidaktische Anstöße*. Düsseldorf: Patmos.
- Hoblaj, A. (2006). *Vjerski odgoj pridonosi cjelovitom razvoju djetetove osobnosti*, u: *Dijete i društvo*, 8 (2)
- Iraklis, K. (1997). *Biokinetika atletskog pokreta*. Solun.
- Jurić, K. A., Srdanović, S. (2017). Socijalni aspekti u oblikovanju djetetove duhovnosti i identiteta te njihova konkretna aktualizacija. *Služba Božja* (57),4, 459-476.
- Kosinac, Z. (2008). Kineziologija-egzaktna znanost ili holistička disciplina prirodne medicine. *Školski vjesnik*(57), 3-4, 405-425.

Krakan Bagarić, L., Bošković, M. (2016). Duhovnost i mentalno zdravlje, *Hrana u zdravlju i bolesti*,(8), 2.

Leutar, Z. (2001). Religioznost obitelji u Hrvatskoj, Austriji i Poljskoj, *Bogoslovska smotra*, (71), 1, 85-107.

Maleš, D., Milanović M., Stričević, I. (2003). *Živjeti i učiti prava. odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*, Zagreb, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo.

Marijanović, I. (1993). *Uloga Katoličke Crkve u razvoju hrvatskog školstva*, u *Kateheza* 15(3).

Marinović Bobinac, A. (2005). Dimenzija religioznog iskustva u Hrvatskoj: „šapat anđela“ iz sociologijske perspektive. *Sociologija sela* 168(2), 339-370.

Marjanović, I. (2017). *Leksikon odgojno-obrazovnih znanosti*. Zagreb, Akademija odgojno-obrazovnih znanosti (Prijevod).

Mraković, M. (1997). *Uvod u sistematsku kineziologiju*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu.

Nikos, M. D. (1999). *Kineziologija*. Salto, Solun.

Pastuović, N. (2012). *Obrazovanje i razvoj*. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Praktični biblijski leksikon. (1997). Zagreb, Kršćanska sadašnjost.

Prskalo, I. (2017). Obrazovanje, kineziološka edukacija i religioznost. *Vijesti*, 45(2), 17-18.

Prskalo, I., Babin J., (2006). Kvaliteta rada u području edukacije. U: *Zbornik radova „15. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske“* (ur. V. Findak) pp: 5-6 Rovinj, Hrvatski kineziološki savez .

Prskalo, I.,; Babin, J. (2008). Stanje i perspektiva razvoja u području edukacije. U: Zbornik radova "17. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske" (urB. Neljak) pp 30 -41. Poreč : Hrvatski kineziološki savez.

Prskalo, I., Sporiš G. (2016). *Kineziologija*. Zagreb: Školska knjiga.

Rebić, A., Fućak, J., Duda, B. (2007.).*Jeruzalemska Biblija*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost.

Schepens J. (2007). Duhovnost vjeroučitelja. *Kateheza*29, 54-63.

Sekulić, D., Šporer Ž. (2006). Religioznost kao prediktor vrijednosnih orijentacija. *Revija za sociologiju* 1-2,1-19.

Sindik, J. (2009). Kineziološki programi u dječjim vrtićima kao sredstvo očuvanja djetetova zdravlja i poticanja razvoja. 39 (1-2), 19-28.

Slunjski, E. (2002). *Devet lica jednog odgojitelja/ roditelja*, Priručnik za odgajatelje i roditelje kako bi bolje razumjeli sebe i dijete . Zagreb, Mali profesor.

Slunjski, E. (2015). *Izvan okvira*. Zagreb: Element.

Starosta, W. (2001). Science Of Human Movements –Meaning, Name,DirectionsOf Development. *Journal of Human Kinetics*, 6, 1-2

Suvremena katolička enciklopedija (2005). SV. 2, religioznost. Split, Marjan

Šimunović, J. (2014). *Božja remek djela u školi*. Zagreb: Glas Koncila

Špehar, M. (2008). Nasilje u duhovnosti. *Riječki teološki časopis*16 (2), 431-464

ŽIVOTOPIS

Moje ime je Monika Maslač. Rođena sam u Vinkovcima. Nakon završene osnovne škole odlazim u samostan Sestara Služavki malog Isusa u Zagreb. Upisujem Žensku opću gimnaziju Družbe sestara Milosrdnica s pravom javnosti u Zagrebu. Nakon položenih prvih redovničkih zavjeta upisujem prvu godinu Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, izvanredni studij u Petrinji.

UČITELJSKIFAKULTET
RANIIPREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Petrinja

s. M. Monika Maslač

I-86/15

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I JAVNOJ OBJAVIRADA

Izjavljujem da sam završni rad pod nazivom „Kineziološka edukacija i religioznost“ izradila samostalno i sam suglasna o javnoj objavirada. Svi dijelovi rada koji su u radu citirani ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, internet stranice, zakoni i sl. u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

POTPIS STUDENTA
